

Způsobilost k právním úkonům

Posuzování způsobilosti k právním
úkonům podle občanského zákoníka (OZ)

Právní úkon

- Je to projev vůle, který směřuje ke vzniku, zániku nebo změně práv a povinností, které právní předpisy s takovým úkonem spojují
- Vůle musí být skutečná, vážná, svobodná a přirozeně projevená.
- Projev vůle musí být srozumitelný, určitý, mít náležitou formu a musí být právním řádem uznaný.

Neplatnost právního úkonu podle § 38 OZ

- Právní úkon je neplatný pokud ten, který jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům.
- Rovněž je neplatný právní úkon osoby jednající v duševní poruše, která ji činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou.

Způsobilost k právním úkonům podle OZ

- V plném rozsahu vzniká zletilostí, tr.dovršením 18.roku věku.
- Zletilost je možno dosáhnout vyjímečně uzavřením manželství na základě povolení soudu.
- Za nezletilé činí právní úkony jejich zákonní zástupci (mimo některých úkonů, které jsou přiměřené jejich rozumové a volní vyspělosti, např.drobný nákup)

Posuzování způsobilosti k právním úkonům podle § 10 OZ

- Jestliže osoba pro duševní poruchu, která není jen přechodná, není vůbec schopna činit právní úkony, soud ji způsobilosti zbaví.
- Jestliže osoba pro duševní poruchu, která není přechodná, nebo pro nadměrné požívání alkoholu nebo omamných látek je schopna činit jen některé právní úkony, soud její způsobilost omezí a určí rozsah.

Řízení o způsobilosti k právním úkonům

- Návrh na zahájení řízení může podat zdravotnické zařízení.
- Nepodá-li návrh na zahájení řízení státní orgán nebo zdravotnické zařízení, soud může uložit návrhovateli, aby předložil lékařské vysvědčení o duševním stavu vyšetřovaného
- Obdobně je tomu při návrhu na vrácení způsobilosti k právním úkonům.

Opatrovník pro řízení

- Tomu, o jehož způsobilost k právním úkonům jde, ustanoví soud opatrovníka pro řízení (z řad advokátů).
- Od výsledku vyšetřovaného může soud upustit, nelze-li tento výsledek provést vůbec, nebo bez újmy na zdravotní stav vyšetřovaného.
- Ze stejných důvodů soud upustí od doručení rozhodnutí o způsobilosti .

Posuzování způsobilosti k právním úkonům

- Duševní poruchy, které nejčastěji vedou ke zbavení způsobilosti jsou schizofrenie (F 20), trvalé poruchy s bludy (F 22), schizoafektivní poruchy (F 25), pokročilé demence atrofické, vaskulární a jiné. Duševní poruchy vyvolané účinkem psychoaktivních látek-pokročilá stádia, středně těžká a těžká mentální retardace.

Duševní poruchy vedoucí nejčastěji k omezení způsobilosti

- Poruchy osobnosti, lehké mentální retardace, osoby závislé na alkoholu či drogách, paranoidní stavy
- Musí jít o poruchu, která není jen přechodného rázu.

Právní důsledky

- Osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nemůže činit žádné právní úkony. Ty za ní činí opatrovník.
- Taková osoba nemá aktivní ani pasivní volební právo.
- Nemá rodičovská práva.
- Nemůže držet střelnou zbraň.
- Nemůže řídit motorová vozidla.

Osoba omezená ve způsobilosti

- Není způsobilá k těm právním úkonům, které jsou v rozsudku soudu vyjmenovány. Jde především o omezení v oblasti majetkoprávní a pracovněprávní.
- Tato osoba nemůže být bez souhlasu umístěna v ústavu sociální péče oproti osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům.